

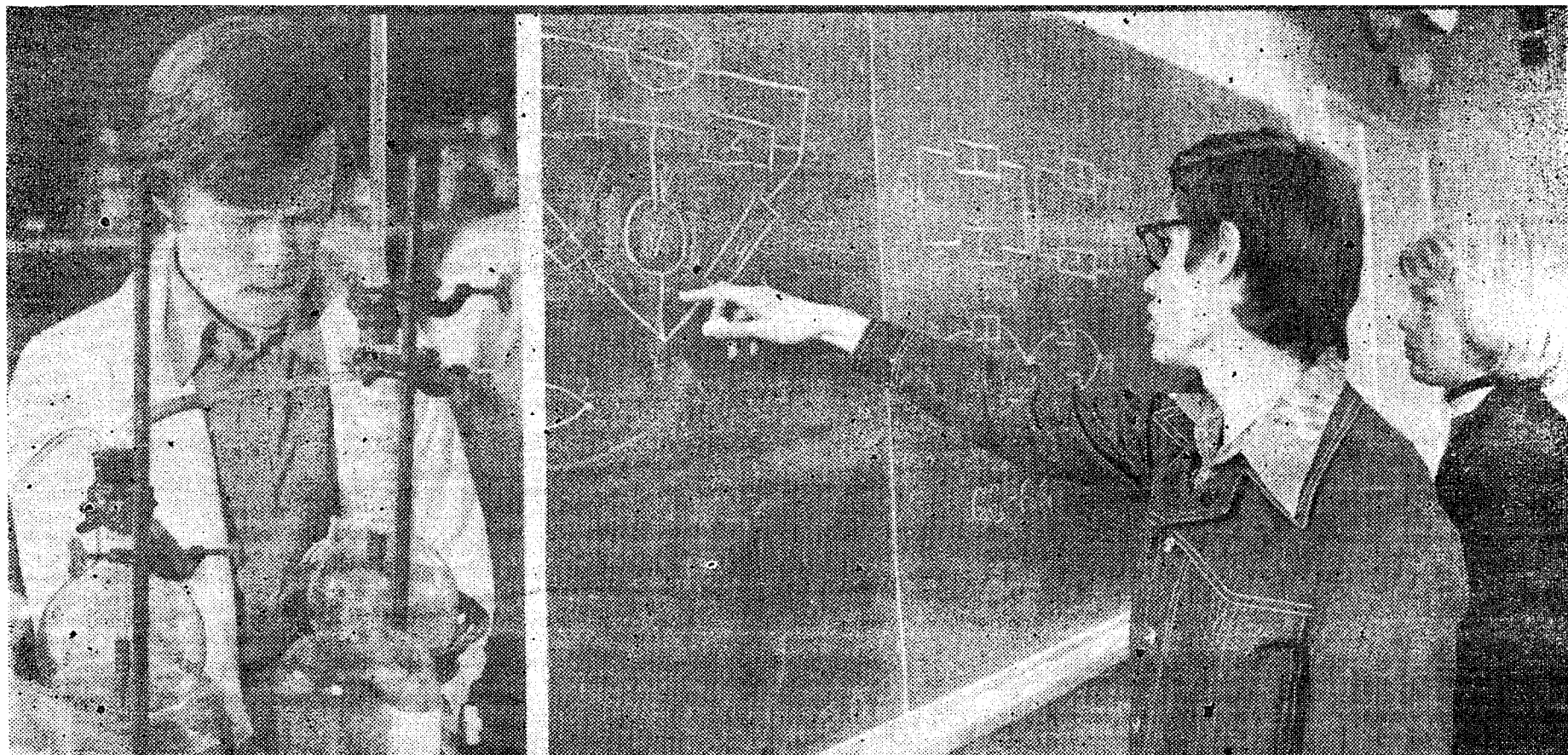
TALLINNA POLÜTEHNIK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

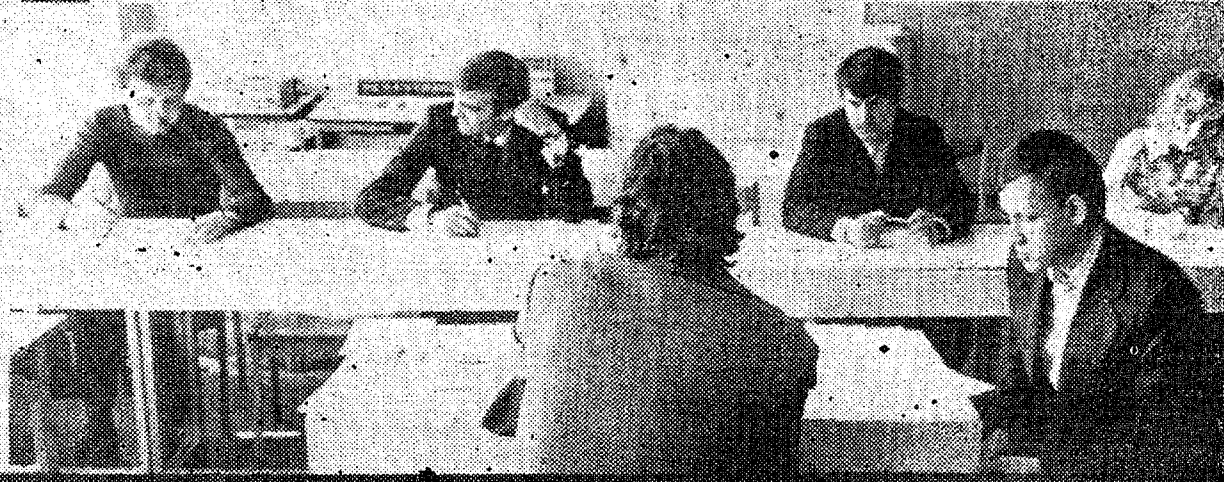
Nr. 24 (909)

Reede, 1. september

XXIX aastakäik

1. SEPTEMBER

Nii raske kui see ka pole, aga tänasest päevast tuleb loobuda suvemõnudest ning siirduda taas auditooriumeisse ja laboreisse. Igaühe jaoks oli läinud suvi omanäoline ja meeldejääv. Kordumatuks tegid selle uued kohtumised, uued sõbrad, muljed, eluteadmised. Ehitusmalevlaste võivad uhkustundega meenutada oma kätega ehitatud hooneid, maju, teid. Tootmis- või tutvumispraktikal viibinud tudengid said maitsta valitud eriala romantikat. Igaüks peab ise eneses selgusele jõudma, milline oli möödunud suve kasutegur. Eriti kordalainuks võib suve nimetada aga siis, kui on teadmine, et oled teinud kasulikku teistele, kogu ühiskonnale. Just ühises töös ühise eesmärgi nimel karastuvad kodanikutunne ja humaansus, kodumaa-armastus ja internatsionalism. Just nii anname meie, nõukogude noored, oma väärilise panuse antiimperialist-

likku võitlusesse rahu ja progressi eest, nende ideaalide eest, millest ühel selle suve nädalal mõtlesid ja rääkisid tuhanded noored Havannas.

Esmakursuslane! Sinule on algav õppeaasta esimene aasta kõrgkoolis. Tee siis kõik selleks, et valitud eriala omandamine saaks viie aasta pärast edukalt finišisse jõuda.

Viimase kursuse tudeng! Ära unusta — Sinule on alanud kõige raskem õppeaasta, mille lõppedes saad aru, et kogutud teadmisi polegi nii palju ja ilma pideva enesetäiendamiseteta ei saa Sa end kunagi õigeks kõrgharidusega spetsialistiks nimetada.

TPI tudeng, pea meeles, et nüüdisaja nõuetele vastavaks spetsialistiks teeb Sind eeskujulik õppimine, teadusliku tööga tegelemine, sportimine, huvialahar-

rustus ja kõik see, mida võib nimetada aktiivseks eluhoiakuks.

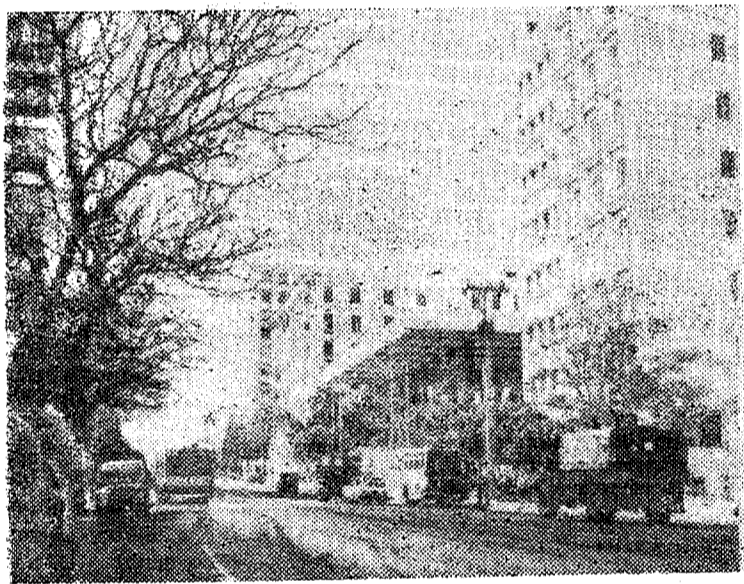
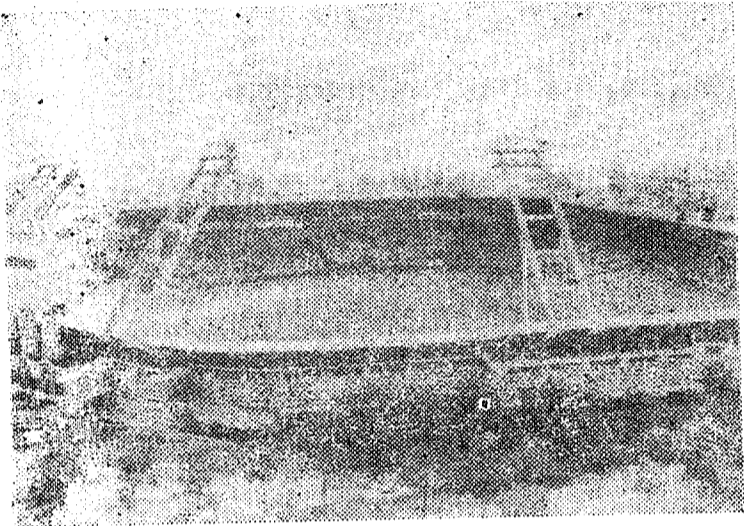
Kuuskümmend aastat tagasi sündis Leninlik Kommunistlik Noorsooühing. V. I. Lenini sõnad: «... õppida kommunismi, ... õppida ehitama kommunismi ja õppida elama kommunismis...» on ajakohased ka praegu. Noorsooühingu iga tegevusaasta on olnud sündmusterohke ja tulemusrikas. Minna oma noorsooühingu juubelile vastu uute saavutustega õppetöös ja ühiskondlikus tegevuses — see on omane meie põlvkonna noortele.

Julget pealehakkamist, visadust, sihikindlust uuel õppeaastal!

ELKNÜ TPI Komitee sekretär
IGOR MIHELSON

VIVA FESTIVAL!

28. juulist 5. augustini oli kogu maailma progressiivse noorsoo tähelepanu pööratud XI ülemaailmsele noorsoo- ja üliõpilasfestivalile Havannas. Festivali hispaaniakeelne deviis — **POR LA SOLIDARIDAD ANTIMPERIALISTA, LA PAZ Y LA AMISTAD** (Imperialismivastase solidaarsuse, rahu ja sõpruse eest) — kõlas neil päevil vist kõigi maailma noormeeste ja neidude suus. Ladina-Ameerika staadion nägi vaimustunud noorust avamas festivali, mille jooksul toimus sadu miitinguid, poliitilisi diskussioone, demonstratsioone, kontserte ja tuhandeid kohtumisi erinevate maade ja maailmajagude noorte vahel. Praegugi tagasi mõeldes hüüab iga festivalist osasaanu süda: Viva Cuba! Viva Festival! ning igatseb uusi kohtumisi festivalisõpradega. Oma Havanna-kohtumistest pajatab edaspidi TP veergudel majandustudeng Pille-Triin Valgmäe, kes oli üks festivalis osalejaid. Täna aga elustame festivali-Havanna hetkeks kahe fotoga. Ülal on näha Ladina-Ameerika staadion, all aga üks Havanna tänavaist.

Juubelijutu asemel

Septembrieline toimetusetuba on natuke tööine, natuke tühi, natuke nukker. Maja elab poolrütmis, puhkused kestavad, aga september peab kohale jõudma koos trükiõhna TP-ga. Üleüldise poolrütmi tõttu on seda tsiipa keeruline kokku panna. Keset veidikest nõutust ja peataolemist küsib üks hääl toimetusetelefonist üpris nõudlikult:

«Noh, ja teie seal? Töö ikka käib?»
«Mis ta n'd» venitame. «Alguse asi ja depressioon kipub peale» oleme ausad.
«Noo-oh?» võtab hääl telefonis uskmatud toonid ja hõiskab siis kategooriliselt: «Ja mis ma siis ütlesin, kullakesed! — muidugi on teil sel juhul VIIMANE aeg minu juurde tulla!»
See lause toob toimetusetuppa silmnähtava elevuse. Ja-ja, on meil pealegi meeles, juubelililled ju viimata! Ja optimismi- ning pealehakkamise jagu uueks kooliaastaks saamata. Aga ilma kohustusliku optimismidoosita juubilari juures tulema ei saa, see on ilmkindel.

Juuresolev foto on äärmiselt ebajuubellik ja armutult tegelikkust kajastav (üks ruutmeter kaheteistkümmet ruutmeeetri suuruses toimetusetuba, üks tool ja värsked veerud põlve otsas), aga nii oli (ja on) ja nii pidas TP vastutav toimetaja (aga temale kuuluvad nii reibas hääl telefonis kui äsjane juubel) OLGA PÖDER väikeste vahedega TP juures vastu üpris pikki aastaid ja kuulub meie arust rohkem kui keegi teine TP elulokku.

Hoidudes laskumast juubelilugudele omaesse ohtlikusse kronoloogiasse või hoopis sentimentalismi, julgeme siiski välja öelda, et Olli Pöder on natuke isemoodi inimene. Isemoodi sellepärast, et teda on jätkunud nagu rohkematele inimestele ja rohkematele ametitele kui tavaliselt üht inimest kodule, TPI-le ja alates mullusest õppeaastast ERKI-le, ja ikka on välja löönud talle ainuomane oma-

dus oma energiaga vahel lausa pahviks lüüa, mitte üal tunnustada pessimismi ja realistlik olla vaid tõesti kõige realistlikemal juhtudel!

Juubilariid on meie sule all kõik ideaalsed. Tegelikult pole ideaalseid inimesi olemas. Aga on ütlemata soe tunne teada, et on viimane aeg jälle tarmukas «Noh, ja teie seal?»-hüül üles otsida, olgu ka siis, kui juubel mõeldas ja kõige hullem argipäev kdes. Seda on hea teada ja tunda. Selle eest aitäh. Ausalt. Siiralt.

Ja vabandust nii ebajuubelliku loo eest.
TP TOIMETUS

MIKS ME PEAME...?

Miks me peame täitma ühiskondlike ülesandeid? Nüüsu- se küsimuse esitasid mulle mõni aeg tagasi III kursuse üliõpilased. Olin küsimusest siiralt üllatunud, sest olin silgavalt veendunud, et tudengid juba alates esimesest kursusest teavad: ühiskondlikud ülesanded on vajalikud esikõige selleks, et nende kaudu omandada suhtlemisoskust, organiseerimistöö kogemusi, saada palju muud, mida on võimalik saada vaid aktiivses tegevuses.

Kui palju meie instituudi üliõpilasi täidab ühiskondlike kohustusi? Sellele saame vastuse õpperühmades täidetud ühiskondliku aktiivsuse arvestuslehtedest. 1977/78. õppeaastal oli alalisi ülesandeid 2643 üliõpilasel, s. o. 54,9% üliõpilastest.

1728 üliõpilast, s. o. 35,9% tudengeist täitis mitmesuguseid ühiskondseid ülesandeid. Seega kokku oli ülesandeid 90,8%-l üliõpilastest. Ehitusteaduskonnas oli vastav protsent kõige madalam — 25, majandusteaduskonnas kõrgeim — 93.

Instituudi üliõpilaste üldarvust täidab ühiskondlike ülesandeid 90,8%. On seda palju või vähe? Küllap on see protsent lähedal optimaalsele, sest alati on tudengeid, kes terviselikel ja muudel objektiivsetel põhjustel teatud perioodil ei saa täita ühiskondlike ülesandeid. Täheleand, selle küsimuse kvantitatiivne külg on instituudis tervikuna positiivne. Probleemid seisnevad kvaliteedis — missuguseid ülesandeid ja kuidas täidetakse. Ei ole pä-

ris erandlikud tudengite üles-tunnistused, kus väidetakse, et on olemas kõlava nimetusega ühiskondlik ülesanne, aga selle täitmiseks pole õigupoolest midagi ära tehtud.

Möödunud õppeaasta kevadsemestril toimus instituudis üliõpilaste ühiskondlik-politiilise praktika arvestuse ülevaatus. Ülevaatus tulemused näitasid, et eeskujuliku hinnangu ÜPP arvestuses pälvisid ainult 1341 üliõpilast, s. o. pisut üle kolmandiku meie üliõpilaste üldarvust. Vanasõna ütleb: kõik, mis teed, teed iseendale. Täna üliõpilase ühiskondlik-politiiline aktiivsus kannab protsente juba esimesel töökojal. Uurimused on näidanud, et aktiivne üliõpilane on ka edukas töötaja.

Õppe-Metoodikavalitsuse kasvatusosakonna juhataja LAINE HANSALU

* Eeloleval õppeaastal, täpsemalt kevadsemestril sees 30. aprillil tähistab «Tallinna Polütehnik» oma 30. sünnipäeva. Ummarguste arvude puhul on kombeks tagasi vaadata. TP puhul tähendab pik tagasi kol-

mekümme kokkukõeldetud aastakäiku, mis käikevad eneses TPI elavat ajalugu, muutumist, kasvamist ja arenemist, holavad oma veergudel paljusid inimesi, kelle elu ja töö aastakümnete vältel on

olnud seotud meie instituudiga. Ajaleht ja ajalugu on lahutamatud mõisted. Ühe ajalehe elulugu pole aga iseenesest midagi muud kui inimkollektiivi tegevuslugu ajas ja muutumises. Seepärast püüdkem TP

läheneva juubellarvu eel vaadata tagasi läinud kolmekümnele aastale läbi inimeste, kes neid aastaid on kujundanud. Kohtume taas nendega, kellest TP oma eluloo vältel on

jutu teinud või kes TP-d on kokku seadnud. Silt meie uus rubriik sellel õppeaastal —

KOHTUMINE.

«Tallinna Polütehniku» 1949. aasta ühe numbri esiküljel fotol on grupp eesrindlike üliõpilasi, nimeliste stipendiumide saajaid. Teiste seas on tekiit kandev loikkisjuukseline noormees. Foto allkiri paneb faktid tema kohta paika nii: «Ehitusteaduskonna III kursuse üliõpilane Edgar Kogermann.»

Täna, kolmkümmend aastat hiljem on toosama Edgar Kogermann ikka veel tipikas, pole õigupoolest meie majast kunagi ära «pääsenudki», nagu ta ise naljatamisi ütleb, on ainult vahepeal üliõpilasest dotsendiks saanud. Tudengiseisusele järgnesid tööaastad graafika kateedris. Kui 1970/71. õppeaastal loodi üldteoreetiliste õppeainete teaduskond, sai dotsent Edgar Kogermann uue teaduskonna dekaaniks.

Nii pikkadest aastatest ühes majas on küllap palju mäletada, kõrvutada, võrrelda. Mis tänasele dekaanile tollastest tudengiaastatest kõige enam meelles on?

«Hirmus tõsidus, millega me igast asjast kinni hakkasime,» ütleb dots. Kogermann. Võib-olla tuli see sellest, et tollane tudeng oli paljut näinud, seljaga olid rasked sõja-aastad, võimalus õppida oli kui suur

kingitus, mida igaüks kõigest hingest õigustada tahtis. Ühesuguse põhjalikkusega võeti ette kõike, oli see siis ametiühingukoosolek või instituudi pidu. Viimaseid peeti Koplímaja võimlas, ettevalmistused olid grandioossed, võimla kujundati entusiasmi ja rekvisiitide abiga tundmatuse ümber.

Kui instituudi ajaleht 1949. aastal ilmuma hakkas, tekitas see ettevõtlike tudengite hulgas elevust, jätkus kaasalõõjaid. Lehe esimese pästitiili autor oli tollane arhitektuuriüliõpilane, hiljem tunnustatud arhitekt ja üks praeguse TPI Mustamäe-hoonestu autoreid Uno Tõlpus. Täna see mõistes huvitavat rahvast õppis tollal TPI-s rohkesti, oli ministreid ja õppejõude, näiteks Albert Norak ja Lembit Vihvelin, Ustus Agur ja Harri Aarelaid.

KOHTUMINE

dots. EDGAR KOGERMANNIGA

Kui tänase ja eelse vahel paralleele tõmmata, siis: aeg on tublisti edasi läinud, instituudi kollektiivi ja ruumidegi arv tublisti kasvanud, probleemid, mida instituut lahendada suudab ja suutma peab, on tõsisemad, aga muret näikse õppejõul tänase tudengiga rohkem olevat. Üldteoreetiliste õppeainete teaduskonna dekaanina on dots. Kogermann hästi kursis I–II kursuse üliõpilaste probleemidega. Paraku on ju nii, et kõige murelapsemad on õppejõududele just need kaks esimest kursust. Kõige suurem on väljalangevus just nendelt kursustelt ja seetõttu peab õppejõud just seal oma õpetajaoskuste kõrval näitama ka kasvatajakogemusi. Üldteoreetilisi õppeaineid õpetavate kateedrite koondamine ühte teaduskondagi sai aluse samast vajadusest ja nõudest kahel esimesel kursusel

rohkem silma peal hoida, rohkem kursis olla keskkoolist äsja kõrgkooli tulnute probleemidega, kui vaja, aidata. Teaduskond on suhteliselt noor, ent end igati õigustanud. Kuigi ka nüüd on teaduskonna kateedrite koosseis kaunistest kirju (matemaatikast ja füüsikast kehalise kasvatuseni), eksisteerib üks ja ühine eesmärk, mida kõik kateedrid tunnetavad: anda inseneriteadmiste võimalikult tugev üldaluspõhi ja teha kõik selleks, et noor inimene edukalt alustatud õpinguid kõrgkoolis enneaegu ei lõpetaks. Instituuti sissesaanu edasine käekäik on väga paljudest asjaoludest. Tugev kognitsiooniseadumiseksamitel ei pruugi iseenesest veel miskit tähendada. «Omaette isiksuste ja tähtede» kogunemisel ühte rühma võib rühmakollektiiv jääda tekkimata, sel juhul po-

le aga rühmast tugevat tervikut kunagi loota ja säravadki tähed võivad enneaegu langeda. Seevastu nii mõnestki keskpärasest rühmast võib arukate liidrite ja rühmavaimu ning kollektiivsuspuude olemasolul kujuneda kollektiiv, kes naljalt kellelgi enda hulgas pooleli jätta ei läse. Kust siis võtta arukaid liidreid, tugevaid rühmakolmikuid ja rühmavaimu? Üldteoreetiliste õppeainete teaduskonnal on tulnud oma eksisteerimisaja vältel paljude selliste probleemidega tegeleda. Teaduskonnale kuulub rühmajuhendajate abide ellukutsu-mise idee. Rühmajuhendaja ja nende abid peavad olema vanemad kolleegid, kes suunavad, juhendavad ja kasvatavad üliõpilast. Või veel, milleks selline lasteaiamentaaliteet! — küllap on selliseid mõtteid jutud ja probleemid rühmajuhendajate ja nende abide üle tekitanud ühelt poolt nii tudengis kui teisalt ka õppejõudude juhendajais endis. Ent nentigem, et on olemas nii õpperühmi, kes oma juhendajatega on ülimalt rahul (juhendaja on neile eelkõige vanem seltsimees, kelle kasvatavat mõju kogetakse pea-

(Järg 4 lk.)

«Leida oma elu juhteli, leida oma rütm ja siis seada kogu oma elu hääle selle järele, — selles on vist üks täie, terrikuuse elu saladustest.»

(Aino Kallas, «Kiirtepid», 1929).

TPI Raamatusõprade Klubi viibis 4.—6. augustini kultuuriloolisel ekskursioonil Hiiuemaal ja Haapsalus. Kirjandusloolane Oskar Kuningas ja pianist Var-do Rumessen olid selle reisi väsimatud ja entusiastlikud tee-

ja mõttejuhid. Kõige enam oli juttu kahest suurkujust — Aino Kaldast, kelle 100. sünniaastapäeva pidustustel Kassaris osaleti, ja Rudolf Tobiasest, kelle surmast möödub 29. oktoobril 60 aastat.

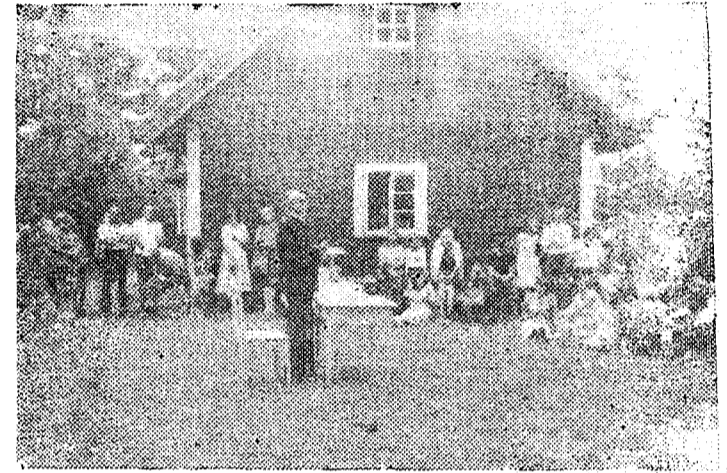
RUDOLF TOBIASEGA seotud paikade külastamisel Haapsalus ja Hiiuemaal lasksime end kaasa haarata V. Rumesseni vaimustusest suure helilooja vastu. Kõige sügavama elamuse jättis Tobiasest memoriaalmuuseum Hiiuemaal, endises Käina köstrimajas, kus helilooja veetis oma lapsepõlve. Muuseumi ekspositsiooni organiseerija V. Rumesseni sõnade järgi on see Eestis kolmas taoline muuseum (varem on need rajatud Mart Saarele ja heliloojatele Kappidele). Vana rookatuses hoone on taastatud endisel kujul ja avatud muuseumina 1973. aastal. Helilooja isa Johannes Tobias, Käina kiriku köster ja klaverihäälestaja, oli osav puutöömeister, kelle nikerdatud mööbliga on sisustatud üks muuseumi tubadest. Aukohal on omavalmistatud harmoonium. Tänavu uuendati suur osa muuseumi väljapanekuist. Nüüd asub siin ka Katharina von Gerneti klaver, millele tulevane helilooja Haapsalu kreiskoolis käies klaverimängu õppis. Selles klaveril laskis V. Rumessen meie jaoks kõlada Tobiasest prelüüdidel.

Rudolf Tobias õppis esimese eestlasena Peterburi konservatooriumis erikompositsiooni. Euroopa muusikaklassikute «meisterlikkus on üle läinud Tobiasest verre, seepärast ilmub ta esimeseks absoluutseks meistriks Eestis ilma dilettantismi kooreta», iseloomustab teda Mart Saar. Eesti professionaalse muusika rajajana lõi Tobias juba Peterburis õppimise ajal (1896) pateetilise avamängu «Julius Caesar», järgmisel aastal kirjutas ta esimese eesti kantaadi ja esimese eesti klaverikontserdi ning 1899. aastal esimese klaverisonaadi.

Rõhuv osa Tobiasest helitöödest on säilinud käsikirjas, seotütu vähe esitamist leidnud ja laiemale üldsusele tundmatu. Nende seas ka tema tähtne oratoorium «Joonase läheta-

▲ R. Tobiasest mälestusmärk Haapsalus.

▲ Kassaris A. Kalda majamuuseumi juures.

AINO KALLAS OMA AJASTU NOORTEST JA NOORTELE

Tartusse asumise eel oli Aino Kallas jõudnud soome aine-kiul avaldada juba kolm raamatut, kui G. Suitsu toimetatud almanahhis «Kiired» III (1902) üks kriitik soovitas tal kirjutada midagi ka eesti ainetel. Noore autori esimene reageering sellele oli järsult eitav: «Ei iialgi!».

Kummatigi sattus A. Kallas juba järgmisel suvel Saaremaal oma mehe sugulasi küllastades sealse omapärase ainevalla lummusesse. Novellikogudes «Mere tagant» I—II (1904—1905) andis ta rea drastilisi pilte teoorjuseaegselt Saaremaalt. Pikemas jutustuses «Ants Raudjalg» (1907) tõstas kirjanik probleemi, mis oli meil tsaarirežiimi tingimustes küllaltki aktuaalne: võrkeelse kõrghariduse omandanud intelligents läks tihti oma rahvale kaduma.

Aino Kalda loomingu eestindajateks olid nooreestlased G. Suits, J. Aavik ja hiljem F. Tuglas. Suhtlemine «Noor-Eesti» juhtivate tegelastega lähendas Kallast sellele rühmitustele. 1918. a. avaldas ta esseede kogu «Noor-Eesti», milles sooja kaasaalamisega valgustas uue sugupõlve kultuurilaseid taotlusi. Juba varem valmis tal Koidula traagilist käekäiku ja loomingut käsitlev monograafia «Täheleand» (1915). Kuigi teos ei vasta enam tänapäeva kirjandusteaduse nõuetele, aitas see omal ajal Koidula juba poollegendaarset muutunud kuju uuesti elustada. Sügavat pilgusheitu lapse hingeallu võimaldab A. Kalda impressionistliku värvivõngaga autobiograafiline romaan «Katinka Rabe» (1920).

1920-ndatest aastatest alates kujunes A. Kalda loomingus üheks kandvaks juhtmotiiviks nn. «surmava Erose» teema, mis domineerib ta kroonikastiili-

matkivas minevikuainelistes proosaballaadides «Barbara von Tisenhusen» (1923), «Reigi õpetaja» (1926) ja «Hundimõrsja» (1928). Barbara v. Tisenhuseni hukkamise põhjustab ta noorusliku tundepehingu põrkamine vastu seisuslike eelarvamuste kivimüüri. Reigi pastori abikaasa Catharina Wycken, selle «võorasse mulda istutatud lille» ja Suuremõisa metsavahinaise Aalo, keda hüüti Hundimõrsjaks, häving on tingitud klerikaalsete dogmade rangest rakendamisest ja feodaalsetest oludest tulenevatest rusuvatest sotsiaalsetest konfliktisituatsioonidest, mis ei jätnud ruumi armastusele kui individuaalsele ilmingule.

Kirjaniku seisukoht, mida ta küll kuskil ei deklareeri, kuid mis hõõgub vastu viimati mainitud teoste atmosfäärist endast, on kategooriline: austagem isiksuse tundeabadust! Kuna seda maksimi oli kodanlikus ühiskonnas raske — kui mitte võimatu — teostada, siis on mõistetav autori peitumine kaugete aegade arhailiste dekoratsioonide taha, kust ta hääle kostab hoiatavalt.

Sama, inimese loovaid jõude hindav, hinge lämmatavaid köidikuid tauniv elutunne kajastub eredalt ka A. Kalda päeva- raamatute viies köites, mis kujutavad endast tähelepandavat arenguromaan. Asjahuvilisele lugejale pakuvad päevikutes rohkesti paeluvat ka need leheküljed, mis annavad ülevaate kirjaniku rikkalikust eruditsioonist ja pingelisest, kontsentreeritud tööst oma teoste viimistlemisel. Sellisena sisaldab Aino Kalda looming mõndagi üle oma ajastu ulatuvat, igijäävat.

OSKAR KUNINGAS

KOHTUMINE

(Algus 3. lk.)

aege alateadlikult!) kui ka õppejõude, kellele rühma juhendamise on nauding ja rahuldus. Teisalt — muidugi, iga õppejõud, olgu küll lugupeetud ja hinnatud teadlane või lektor, ei pruugi olla sama hea kasvataja. Kasvatamine nõuab psühholoogiat, inimesetundmist, oskust nooremale läheneda — aga on siis seda igal tehnikasõppejõul? Selles mõttes on Ustus Aguri poolt ellu kutsutud kõrgkoolipedagoogikakursused meie majas otse hindamatu väärtusega. Iga õppejõud, ka tehnikaõppejõud peab olema kasvataja, sest väljalangevus näitab ennekoike puudujääke kasvatuses.

Oma rõhkem kui kolmekümne TPI-aasta järel on dekaan dots. Kogermann kaugel väitest «meie ajal oli parem». Dekaanina arvab ta, et tänane tudeng pole sugugi võimatu. Ei näita eksmatrikuleeriminegi sugugi seda, et tegemist oli rumala üliõpilasega. Enamasti on jäänud puudu tahtejõust, usust enesesse. Just seda peaks tänasel võimalikal ja heade õppejõudude kasvatajatega ümbritsetud tudengil olema rohkem.

HILLE KARM

Täna veel üliõpilane, oled Sa töölesuunatud noore spetsialistina peagi töökollektiivi liige. Samuti on töökollektiivide liikmeiks suvel ehitismalevas töötavad üliõpilased. See toob kaasa mitmeid õigusi, aga samuti kohustusi. Neist kohustustest üheks olulisimaks on hoida ja kaitseda sotsialistlikku vara. Sellele varale kahju tekitanu on kohustatud kahju heastama kas osaliselt või täielikult vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tööseadusandluse aluste» ja «Eesti NSV töökoodeksi» sätetele ning «Põhimäärusele tööliste ja teenistujate materiaalse vastutuse kohta ettevõttele, asutusele või organisatsioonile tekitatud kahju eest». (Nimetatud põhimäärus jõustus 1. jaanuarist 1977.)

Ettevõttele, asutusele või organisatsioonile töökohustuste rikkumise tagajärjel tekitatud otsese tegeliku kahju heastavad töötajad, kui nad on süüdi kahju tekitamises. Kahju tekitaja võib selle vabatahtlikult hüvitada ettevõtte administratsiooni nõusolekul, aga anda ka kahju hüvitamiseks võrdväärse vara või rikutu parandada.

Olenevalt kahju tekitamise asjaoludest, objektist, millele kahju tekitatakse ning kahju tekitaja ameti- seisundist, eristatakse järgmisi materiaalse vastutuse liike:

Põhitatud materiaalne vastutus.

1. Töökohustuste täitmisel tekitatud kahju eest kannab süüdi olev töötaja vastutust otsese tegeliku kahju ulatuses, kuid mitte üle 1/3 töötaja tariifist kuupalgamäärast (ametipalgast). See piiratud materiaalse vastutuse liik on üldine, sest seda kohaldatakse kõigile kahju tekitamise juhtudel, kui beadus otseselt ei sätesta teist, suuremat vastutust.

TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE MATERIAALSEST VASTUTUSEST

2. Töötaja, kes hooletuse tõttu rikkus või hävitas materjale, poolfabrikaate või tooteid (ka nende valmistamisel) või on süüdi hooletuse tõttu tööriistade, mõõteriistade, erirõivaste jt. kasutamises antud esemete rikkumises või hävitamises, vastutab tekitatud kahju ulatuses, kuid mitte üle 2/3 keskmisest kuupalgast.

3. Ettevõtte, asutuse, organisatsiooni juht ja tema asetäitjad, samuti struktuurialajaotuste juhid ja nende asetäitjad kannavad materiaalselt vastutust nende süül tekkinud kahju ulatuses, kuid mitte üle keskmise kuupalga, kui

a) kahju on tekitatud liigsete rahaliste väljamaksetega,

b) materiaalse või rahaliste väärtuste arvestuse ja hoidmise ebaõige korraldamisega,

c) vajalike abinõude mitterakendamise, tööseaduste, mitte kvaliteetse toodangu väljalaskmise ning materiaalse või rahalise väärtuste riisumise, hävitamise või rikkumise araholdmisega.

4. Ametiisik, kes töötaja ebaseadusliku vallandamisega või ülevõtmisega tekitab ettevõttele kahju ja seejärel rikkus ilmselt seadust või kui ta viivitas kohtuotsuse täitmistega töötaja tööle ennistamise kohta, vastutab tekkinud kahju ulatuses, kuid mitte üle oma 3 kuupalga.

Täielik materiaalne vastutus ette-

võttele tekitatud kahju eest on töötajal

1) kui kahju tekitati teoga, millel on kuriteo tunnused,

2) kui töötajale on eriseaduse alusel pandud täielik materiaalne vastutus,

3) kui töötaja on aruandeliselt saanud vara või muud väärtused ühekorde volituse või muu ühekorde dokumendi alusel,

4) kui rahalis-kaubaliste väärtustega tegeleva ja vastavas loetelus märgitud töökohal töötaja ning ettevõtte, asutuse või organisatsiooni vahel on sõlmitud kirjalik leping täieliku materiaalse vastutuse kohta (sealhulgas brigaadilise vastutuse leping),

5) kui kahju tekitamine ei olnud seotud tööülesannete täitmisega,

6) kui kahju on tekitatud materjalide, poolfabrikaatide või toodete (sealhulgas nende valmistamisel), samuti töötaja kasutusse antud tööriistade, mõõteriistade, erirõivaste ja teiste esemete puudujäägiga, tahtliku hävitamisega.

On keelatud panna töötajale materiaalselt vastutust kahju eest, mis on tekkinud normaalse tootmis- majandusliku riski tagajärjel.

Õigusteaduse kandidaat
POIGO NUUMA

mine», mida tervikuna on ette kantud vaid üks kord esiettekandel Leipzgis 1909. aastal. Harukordne võimalus oratooriumi ühe võimsama osaga («Sanctus») tutvumiseks avaneb helilooja memoriaalmuuseumis, kus teost on võimalik kuulata helilindilt. Oratooriumi töi Tobiasest Berliini konservatooriumi kompositsiooniklassi professori koha. Pärast oratooriumi partituuri lugemist olevat saksa muusikateadlane, keiserliku konservatooriumi rektor H. Kretzschmar lausunud, et Bach'i ajast meie ajani ei ole kirjutatud teist nii võimast oratooriumi.

Oma eluülesandeks pidas Rudolf Tobias eesti muusikakultuuri ja rahvusliku joone aren-

ANNE PEBRE

NB!

ELKNÜ TPI Komitee järjekordne istung toimub esmaspäeval, 11. septembril kell 16.00

Tähelepanu,
esmakursuslane!

Ära unusta end võtmast komisjoniarvele ELKNÜ TPI Komitee arvestussektoris 2-127. Sektor töötab igal tööpäeval kella 9—17-ni.

Esilehekülje on kujundanud
ANN VAHAKORM.

Vastutav toimetaja
G. HAZAK

«Таллинский политехник», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института.

Trükikoda «Ühiselu»,
Tallinn, Pikk t. 40/42.

Hind 2 kop.

MB-07854

Tell. nr. 1544

Toimetuse aadress: Tallinn 200 026, Ehitajate tee 5, TPI, 5. hoone, tuba 410, tel. 532-723.